

4
(53)

2012**Ekonomikas attīstības pamatrādītāji****Ekonomiskā politika****Makroekonomiskā attīstība****Iekšzemes kopprodukts****Nozaru attīstība****Apstrādes rūpniecība****Investīcijas****Ārējā tirdzniecība****Maksājumu bilance****Cenas****Monetārie rādītāji****Valsts konsolidētais kopbudžets****Iedzīvotāju ienākumi****Nodarbinātība un bezdarbs****Baltijas valstis****LATVIJAS
TAUTSAMNIECĪBA:****MAKROEKONOMISKAIS
APSKATS****Latvija: 2012**

Teritorija, tūkst. km ²	64,6
Iedzīvotāju skaits 01.01.2013. (tūkst.)	2 028
tai skaitā:	
pilsētās	1 376
no tiem galvaspilsētā Rīgā	648
laukos	652

Nacionālā valūta: lats (LVL)

Ekonomikas attīstības pamatrādītāji

	Fakts			Novērtējums	Prognoze	
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
<i>izmaiņas pret iepriekšējo gadu, procentos</i>						
Iekšzemes kopprodukts	-3,3	-17,7	-0,9	5,5	5,5	4,0
Patēriņa cenas	15,4	3,5	-1,1	4,4	2,3	1,5
<i>procentos pret iekšzemes kopproduktu</i>						
Vispārējā valdības sektora deficitu vai pārpalikumu	-4,2	-9,7	-8,1	-3,4	-1,5	-1,4
Vispārējais valdības parāds	19,8	36,7	44,5	42,2	44,5	45,8
Eksporta-importa saldo	-13,7	-1,5	-1,4	-4,8	-3,9	-4,3
Bezdarba līmenis*	7,5	16,9	18,7	16,2	14,8	11,9

	2010		2011			2012			
	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
<i>izmaiņas pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos</i>									
Iekšzemes kopprodukts	2,8	3,6	5,7	6,6	5,7	6,9	5,0	5,2	5,1**
Patēriņa cenas	1,8	4,0	4,8	4,5	4,2	3,4	2,3	1,7	1,6
<i>procentos pret iekšzemes kopproduktu</i>									
Vispārējā valdības sektora deficitu vai pārpalikumu	-16,1	-2,4	2,0	-1,8	-10,6	1,9	3,9	0,1	-10,5***
Eksporta-importa saldo	-1,8	-3,0	-3,5	-7,4	-4,9	-4,9	-4,7	-2,8	-3,5***
Bezdarba līmenis*	16,9	17,6	17,1	15,1	15,0	16,3	16,1	13,5	13,4***

* darba meklētāju īpatsvars, % no ekonomiski aktīviem iedzīvotājiem, 15-74 gadi (no 2011. gada dati pārrēķināti pēc Tautas skaitīšanas datiem. Pārrēķini par 2008.-2010. gadu būs pieejami 2013. gada 2. pusē. Līdz tam, sākot ar 2011. gadu, dati nav salīdzināmi ar iepriekšējiem periodiem).

** IKP ātrais novērtējums

*** EM novērtējums

Ekonomiskā politika

Latvija sekmīgi turpina atgūties no globalās finanšu krīzes radītajām sekām. 2011. gada beigās tika veiksmīgi pabeigta starptautiskā aizdevuma programma, apliecinot, ka Latvija ir piederīga Ziemeļvalstīm, kam raksturīga atbildīga atticksme pret valsts pārvaldi un finansēm. Latvijas ekonomikas atveselošanai atzīta ari starptautiski, starptautisko reitingu aģentūrām paaugstinot Latvijas kreditreitingu, kas samazina gan valsts izdevumus āreja parāda apkalošanai, gan ari aizņemšanas izmaksas uzņēmējiem.

Gatavojot 2013. gada valsts budžeta projektu, pirmo reizi pēdējo četrū gadu laikā Latvija varēja atlauties palielināt budžeta izdevumus. 2013. gada valsts budžeta prioritātēs ir ekonomikas attīstība, demogrāfiskās situācijas uzlabošana un atalgojuma palielināšana noteiktām sabiedriskajā sektorā strādājošo kategorijām.

2013. gada budžeta deficitis samazināts līdz 1,4% no IKP, ari turpmākajos gados budžeta deficitis tiks mazināts, nonākot pie sabalsēšta budžeta, vēlākais, 2016. gadā. Lai izveidotu pretciklisku un ilgtspējīgu fiskālās politikas ietvaru, Saeimā ratificējis *Eiropas Savienības Fiskālās disciplīnas līgums* un apstiprināts *Fiskālās disciplīnas līgums*.

Galvenais nodokļu politikas uzsvars ir darbaspēka nodokļu samazināšana. Valdība ir lēmusi no 2013. gada 1. janvāra līdz 2015. gada 31. decembrim samazināt iedzīvotāju ienākumu nodokļa pamatlīķi no 25% uz 20%. Savukārt ar 2012. gada 1. jūliju ir samazināta pievienotās vērtības nodokļa standartlīķme par 1 procentpunktu un tagad tā ir 21% apmērā.

Šobrīd notiek darbs pie eiro valūtas ieviešanas Latvijā. Valdība par eiro ieviešanas mērķa datumu ir noteikusi 2014. gada 1. janvāri. Kā rāda prognozes, Latvija spēs izpildīt Māstrihtas kritērijus, ar kuriem

tiek mērīta valsts gatavība dalībai Eiropas Monetārā Savienībā.

Valdības politika ir vērsta uz to, lai sekmētu ilgtspējīgu attīstību Latvijā, augstākas pievienotās vērtības produktu ražošanu un pakalpojumu sniegšanu, kā ari radītu labāk apmaksātas darbavietas. Šajā jomā būtisks ir darbs pie Nacionālās industriālās politikas izstrādes, kas iezmīnē galvenos valsts atbalsta principus nākamajam struktūrfondū plānošanas periodam.

Jauņa kvalitātē sākta investīciju piesaiste – izveidota *Lielo un stratēģiski nozīmīgo investīciju projektu koordinācijas padome* un ieviesta investīciju piesaistes stratēģija *Polaris*. Šo darbību mērķis ir efektīvi koordinēt valsts un pašvaldību iestāžu, kā ari nevalstisko organizāciju aktivitātes, lai potenciālam investoram vienkāršotu interesējošo jautājumu noskaidrošanu, sekmētu projektu virzību un savlaicīgi novērstu radušas problēmas.

Vienlaikus valdība īsteno virknī pasākumus administratīvo šķēršļu novēršanai nodokļu politikas un administrešanas, maksātnespējas procesa, nekustamā ipāsums reģistrācijas, tūrisma, būvniecības u.c. jomās. Pasaules Bankas *Doing Business 2013* indeksā Latvija ieņem 25.vietu no 185 aplūkotajām valstīm un 8.vietu starp ES dalībvalstīm. *Doing Business 2013* Latvija ir iekļauta kā labās prakses piemērs uzņēmējdarbības vides sakārtošanā. Pētījumā ir atzīts, ka valsts pārvaldes mērķtiecīgu uzdevumu rezultātā Latvijā piecpadsmit gadu laikā ir nodrošināts nepārtrauks reformu cikls, pateicoties tam ieguvēji ir Latvijas ekonomika un uzņēmēji.

Uzsākta visaptveroša enerģētikas politikas reforma – detalizēti izanalizējot līdzsīnejo enerģētikas politikas īstenošanu, valsts atbalsta apmēru un efektivitāti, izstrādāts jauns piedāvājums turpmākajai enerģētikas politikai līdz 2030. gadam.

Makroekonomiskā attīstība

Kopš 2009. gada beigām ekonomiskā lejupslīde Latvijā tika apturēta un atsākās izaugsme. Ekonomiskās izaugsmes uzlabošanos pamatā noteica ārēja pieprasījuma un attiecīgi eksporta pieaugums, kā arī tirgojamo nozaru izaugsme. Ienākumu pieaugums no eksporta veicināja pakāpenisku iekšējā pieprasījuma kāpumu. Lai arī 2011. gada otrajā pusē pieauga nenoteiktība ārējos tirgos, tomēr Latvijas ekonomikā saglabājās stabili izaugsmes tempi un 2011. gadā kopumā IKP pieauga par 5,5 procentiem.

Arī 2012. gadā Latvijas ekonomika bija noturīga pret ārējās vides satricinājumiem. Turpināja palielināties eksporta apjomi – 2012. gada trīs ceturksnīs preču un pakalpojumu eksports par 7,3% pārsniedza iepriekšējā gada atbilstošā perioda līmeni. Gandrīz puse no visa Latvijas eksporta apjoma kāpuma saistīta ar krizes mazāk skarto ES valstu tirgiem – galvenokārt Poliju, Dāniju, Igauniju un Lielbritāniju. Strauji eksporta apjomi pieauga arī uz NVS un pārējām pasaules valstim, kas liecina, ka uzņēmēji apgūst aizvien jaunus tirgus.

Eksporta iespējas ir sekmejusās ražošanas apjomu pieaugumu apstrādes rūpniecībā. 2012. gada laikā apstrādes rūpniecībā ražošanas apjomī mēnešu griezumā loti svārstījās – pēc strauja kāpuma viena mēneša laikā, sekoja neliels atslābums. Taču kopumā nozarē bija vērojama stabila izaugsme. 2012. gadā apstrādes rūpniecības ražošanas apjomī bija ievērojami lielāki nekā pirms gada – kāpums par 9,3%. Pie tam, pat saglabājoties vajam pieprasījumam ārējos tirgos, neviens no apstrādes rūpniecības nozarēm nav vērojams tendencies, kas liecinātu par ražošanas sašaurināšanos.

2012. gadā turpināja augt privātās patēriņš un atbilstoši palielinājās arī mazumtirdzniecības apjomi. Nodokļu ieņēmumi bija lielāki nekā tika prognozēts

iepriekš. Preiļi tendencē ES, Latvijas iedzīvotāju un uzņēmēju konfidence nepasliktinājās. Kopumā 2012. gadā, pēc Ekonomikas ministrijas novērtējuma, IKP ir pieaudzis par 5,5 procentiem.

Ekonomiskās situācijas uzlabošanos nav vēl sajutuši visi iedzīvotāji. Darba iespējas un atalgojums aug lēnāk nekā ekonomika kopumā. 2012. gada 4. ceturksnī nodarbināto skaits sasniedza 902 tūkstošus, kas bija par 2,9% jeb 25 tūkstošiem vairāk nekā iepriekšējā gada 3. ceturksnī. Bezdarba līmenis, lai arī ir samazinājies līdz 13,5%, tomēr joprojām ir augsts. Videjā bruto alga 2012. gada 3. ceturksnī bija par 3,6% lielāka nekā pirms gada.

Arī turpmāk Latvijas tautsaimniecības izaugsmes joprojām būs cieši atkarīga no eksporta iespējām, tāpēc lielākais Latvijas izaugsmes risks saistīts ar globālās ekonomikas attīstību. 2013. gadā, saglabājoties vajam pieprasījumam ārējos tirgos, sagaidāms, ka Latvijas preču un pakalpojumu eksporta apjomu pieaugums būs mērenāks nekā iepriekšējos gados. Tajā pašā laikā ienākumu pieaugums no eksporta joprojām veicinās pieprasījuma pieaugumu iekšējā tirgū. Ekonomikas ministrija prognozē, ka Latvijas ekonomikas izaugsmes kopumā 2013. gadā varētu būt 4% robežās.

Neraugoties uz salidzinoši straujo izaugsmi, patēriņa cenas 2012. gadā saglabāja mērenu pieaugumu, kas bija tuvs sezonaļo svārstību līmenim. Vidējais cenu līmenis 2012. gadā bija par 2,3% augstāks nekā 2011. gadā. Cenu pieaugumu galvenokārt noteica administratīvi regulējamo cenu palielinājums, kā arī pārtikas un degvielas cenu kāpums. Ekonomikas ministrija prognozē, ka arī 2013. gadā sagaidāms mērens cenu pieaugums – vidēji gada laikā par 1,5%. Vienlaikus saglabāsies liela nenoteiktība saistībā ar pārtikas un degvielas cenām pasaulei.

Iekšzemes kopprodukts

2012. gadā, neskaitoties uz vājo ekonomikas izaugsmi ES, Latvijas tautsaimniecībā saglabājās salīdzinoši strauja izaugums. 2012. gada trīs ceturkšņos IKP bija par 5,6% lielāks nekā 2011. gada atbilstošajā periodā. 2012. gada 3. ceturksnī IKP bija par 14,7% lielāks nekā krīzes zemākajā punktā 2009. gada 3. ceturksnī un pašlaik ir 86% no pirmskrīzes līmena. Latvijas tautsaimniecības izaugums pēdējos gados ir viena no straujākām ES.

Pateicoties krīzes laikā atgūtajai konkurenčspējai, eksports ir kļuvis par galveno Latvijas ekonomikas atveseļošanās pamatu. 2012. gada trīs ceturkšņos preču un pakalpojumu eksports par 7,3% pārsniedza 2011. gada atbilstošā perioda līmeni.

Nodarbinātības kāpums un darba samaksas pieaugums sekmē privāta patēriņa pieaugumu. 2012. gada trīs ceturkšņos privātais patēriņš par 5,7% pārsniedza 2011. gada atbilstošā perioda līmeni.

Kopš 2010. gada beigām pakāpeniski pieaug investīciju aktivitātes. 2012. gada 1. pusgada

investīciju apjomī Latvijas tautsaimniecībā bija par 28,4% lielāki nekā 2011. gada atbilstošajā periodā. Turpretī 3. ceturksnī nefinanšu investīcijas bija tikai par 2% lielāks nekā iepriekšējā gada 3.ceturksnī. Šāds investīciju pieaugums jau bija sagaidāms, jo gada sākumā vērojamais straujas apjomī pieaugums lielā mērā bija skaidrojams ar zemās bāzes efektu. Straujāku investīciju kāpumu ierobežo joprojām vājā kredītēšana, kā arī uzņēmēju nogaidošā pozīcija, nemot vērā neskaidribu par turpmāko situācijas attīstību ārejā vidē.

Krīzes laikā, samazinoties iekšējam pieprasījumam, strauji sarukā importa apjomī. Pakāpeniski palielinoties ekonomikājām aktivitātēm iekšējā tirgū, pieaug pieprasījums pēc importa – 2012. gada trīs ceturkšņos preču un pakalpojumu importa apjomī bija par 3,9% lielāki nekā 2011. gada atbilstošajā periodā. Neraugoties uz salīdzinoši strauju importa apjomī pieaugumu pēdējos gados, tie joprojām atpaliek no pirmskrīzes līmena.

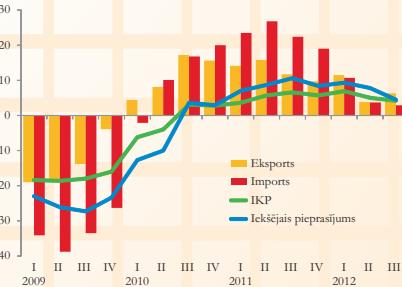
IKP dinamika pa ceturkšņiem

sezonāli izglīdžināti dati, 2008. gada 4.cet. = 100

IKP izlietojums

% pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

Nozaru attīstība

Krizes laikā, samazinoties kopējam algū līmenim un cenām iekšējā tirgū, uzlabojās Latvijas ražotāju konkurētspēja, kas bija pamats eksporta pieaugumam un līdz ar to arī tirgojamo nozaru attīstībai. Kopējo ienākumu pieaugums no eksporta pakāpeniski ir veicinājis arī iekšzemes pieprasījuma pieaugumu un līdz ar to arī vairāk ar iekšējo tirgu saistīto tautsaimniecības nozaru attīstību.

2012. gadā, neraugoties uz saspirsto ekonomisko situāciju un pat vērojamo recessiju vairākās ES valstis, Latvijas tautsaimniecībā turpinājās izaugsmes. Stabili pieauguma tempi bija vērojami apstrādes rūpniecībā – trīs ceturkšņos ražošanas apjomī bija par 10,5% lielāki nekā 2011. gada atbilstošajā periodā.

No krizes laikā piedzīvotās dzīlās lejupslides turpina atgūties būvniecības nozarē – trīs ceturkšņos pieaugums par 16,3%, salīdzinot ar 2011. gada atbilstošo periodu. Lai arī būvniecības apjomī salīdzinoši strauji aug, pašlaik tie ir tikai 55% aptiekā

no pirmskrīzes līmeņa.

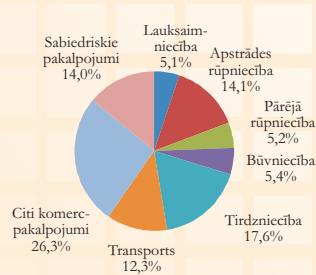
2012. gada trīs ceturkšņos transporta un uzglabāšanas nozarē bija vērojams pieaugums – par 4,9%, salīdzinot ar 2011. gada atbilstošo periodu, ko lielā mērā noteica pārvadāto kravu apjoma kāpums. Augot privātam patēriņam, turpinājās izaugsmes tirdzniecības nozarē – 2012. gada trīs ceturkšņos sniegtie pakalpojumi apjomī bija par 7,3% lielāki nekā iepriekšējā gada attiecīgajā periodā.

2012. gadā mērena izaugsmē vērojama pārējas komercpakalpojumu nozarēs – trīs ceturkšņos sniegtie pakalpojumi apjomī bija tikai par 2,7% lielāki nekā iepriekšējā gada attiecīgajā periodā. Savukārt sabiedrisko pakalpojumu nozarē sniegtie pakalpojumi apjomī bija par 0,7% mazāki nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā.

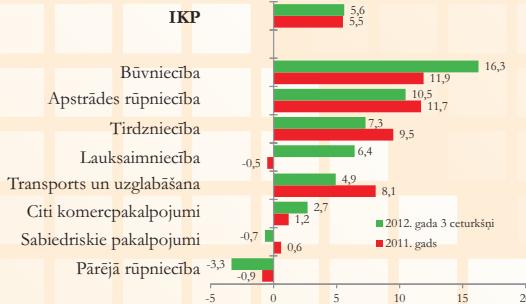
Lai arī vairumā nozaru ir vērojama stabila izaugsmes, tomēr saglabājas ārējās vides riski saistībā ar turpmāko situācijas attīstību eiro zonā.

IKP nozaru griezumā

struktūra 2011. gadā, procentos

izmaiņas pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos

Apstrādes rūpniecība

Kopš 2009. gada otrās pušes apstrādes rūpniecības ražošanas apjomī pieauga. Atjaunojoties ekonomikas izaugsmei, apstrādes rūpniecības pieauguma tempi bija krieti straujāki nekā kopejā tautsaimniecības izaugsmē. Apstrādes rūpniecība pašlaik ir galvenais tautsaimniecības izaugsmes virzītājs.

2011. gadā apstrādes rūpniecības ražošanas apjomī par 11,7% pārsniedza 2010. gada līmeni. Nozares izaugsmes pamatā bija gan stabils ārējais pieprasījums, gan pakāpeniska pieprasījuma palielināšanās vietējā tirgū, kas ļāva sasniegt pirmskrīzes līmeni. Stabils ražošanas apjomū pieaugums saglabājās arī 2011. gada nogalē, kad ES valstis bija vērojama izaugsmes tempu pavājināšanās.

Neraugoties uz saspringto ekonomisko situāciju un recessiju vairākās ES valstīs, Latvijas apstrādes rūpniecība bija noturīga pret satricinājumiem ārējā vidē. Lai arī 2012. gada laikā ražošanas apjomī mēnešu griezumā ļoti svārstījās – pēc strauja kāpuma viena mēneša laikā sekoja neliels atslābums, kopumā

nozařē bija vērojama stabila izaugsmē. 2012. gada ražošanas apjomī apstrādes rūpniecībā pieauga par 9,3%. Pat saglabājoties vājām pieprasījumam ārējos tirgos, nevienā no apstrādes rūpniecības nozares nav vērojamas tendences, kas liecinātu par ražošanas sašaurināšanos. Būtisks ražošanas apjomū pieaugums apstrādes rūpniecībā veicina arī pieprasījuma pieaugumu pēc darbaspēka. 2012. gada 3. ceturksnī nozařē bija par 5,2% vairāk aizņemto darba vietu nekā gadu iepriekš.

Nozīmīgais devums apstrādes rūpniecības izaugsmē 2012. gadā bija metālapstrādes nozares. Ražošanas apjomī ievērojami pieauga datoru, elektronisko un optisko iekārtu, kā arī transportlīdzekļu ražošanā, iekārtu, mehānismu un darba mašīnu ražošanā, kā arī papīra ražošanas un poligrafijas nozares. Jāatzīmē, ka šajās nozares un kokapstrādē ražošanas apjomī jau ievērojami pārsniedz pirmskrīzes līmeni. Savukārt pārtikas ražošanā un vieglā rūpniecībā 2012. gada laikā ražošanas apjomī auga mērenāk.

Produkcijas apjomī indekss

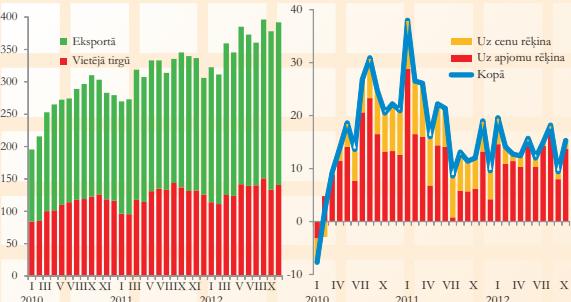
sezonāli neizķīdināti dati, 2005. gads = 100

Produkcijas realizācija

faktiskās cenās, milj. latu

% pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

Investīcijas

Ekonomikas izsaugsme ir pozitīvi ietekmējusi investīšanas procesus Latvijā. Investīciju aktivitātēs kopš 2010. gada beigām pakāpeniski pieauga.

2012. gada trīs ceturkšņos investīciju apjomi par 16,2% pārsniedza iepriekšējā gada attiecīgā perioda līmeni un veidoja 25,4% no IKP. Ieguldījumi iekārtās un mašīnās veido gandrīz 40% no investīcijām. Investīciju apjomu palielināšanos būtiski ietekmēja ieguldījumi enerģētikas, kokapstrādes, kā arī metālapstrādes nozarēs. Kaut arī investīciju dinamika ir visai strauja, tomēr to apjomi vidēji ceturksni ir gandrīz uz pusi mazāki nekā 2007. gadā. Investīciju apjomu pieaugumā lielā mērā kavē kreditēšanas lēnā atjaunošanās.

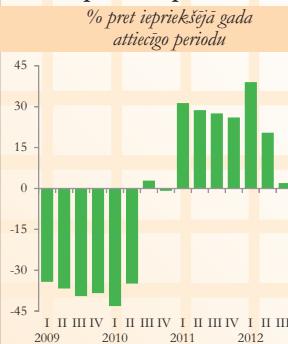
Kopš 2010. gada pakāpeniski pieaug ienākošo ārvalstu tiešo investīciju (ĀTI) plūsmas. 2011. gadā ĀTI apjoms Latvijas ekonomikā gandrīz 4 reizes pārsniedza iepriekšējā gada ienākošās ĀTI plūsmas un bija 5,2% no IKP. Savukārt 2012. gada 3 ceturkšņos ienākošo ĀTI apjoms bija par 33,9%

mazāks nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā. Ienākošo ĀTI apjomu samazinājums galvenokārt ir saistīts ar negatīvām neto investīcijām enerģētikas nozarē un darījumos ar nekustamo īpašumu. Tomēr jaatzīmē, ka 3. ceturksnī ĀTI plūsmas bija gandrīz 3 reizes lielākā apjomā nekā 2. ceturksnī.

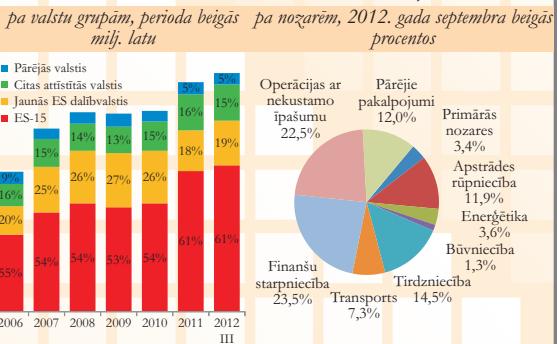
Uzkrātās ĀTI Latvijas ekonomikā 2012. gada septembrī beigās veidoja 6838,6 milj. latu (9730,5 milj. eiro). Saīdzinot ar 2011. gada beigām, uzkrātās ĀTI pieauga par 5%, t.sk. apstrādes rūpniecībā – par 4,5%. Nozaru struktūrā lielāks uzkrātā ĀTI ipatsvars ir ieguldījumiem darījumos ar nekustamo īpašumu un banku starpniecībā.

Vairāk nekā 70% no uzkrātām ĀTI ir ES valstu investīcijas, ceturta daļa no tām ir jauno ES dalībvalstu investīcijas. Lielākās ieguldītāvalstis ir Zviedrija (24,3% no uzkrātām ĀTI 2012. gada septembrī beigās), Niderlande (7,8%), Kipra (6,1%), Igaunija (5,6%) un Vācija (4,7%). Krievijas uzņēmēju investīcijas Latvijā veido 4,2% no uzkrātām ĀTI.

Bruto pamatkapitāla veidošana

Uzkrātās ārvalstu tiešas investīcijas

Ārējā tirdzniecība

Latvijas preču eksports 2011. gadā faktiskajās cenās pieauga par 28%, bet salīdzināmās cenās – par 14%. Arī 2012. gadā preču eksports turpināja strauji augt (faktiskajās cenās par 15%).

2012. gadā pieauga visu lielāko preču eksporta grupu apjomī. Kopējo eksporta attīstību lielākoties ietekmēja lauksaimniecības un pārtikas produktu eksporta apjomu pieaugums. Šī preču grupa nodrošināja vairāk nekā 40% no visa eksporta pieauguma. 2012. gadā tās īpatsvars kopējā eksporta struktūrā ir pieaudzis par 3,6 procentpunktiem un jau sastāda 20% un šī grupa ir kļuvusi par lielāko eksporta grupu. Kā iemesls šīs preču grupas izaugsmei ir laba graudaugu kultūru un ēļas augu sēku raža 2012. gadā, kā arī atsevišķi pārtikas rūpniecības preču pieaugums. Ievērojamie pieaudzis ir arī mašīnbūves un metālapstrādes produktu preču grupu eksports. Šīs abas preču grupas veidoja aptuveni 30% no kopējā eksporta pieauguma.

Preču eksports uz ES valstīm 2012. gadā pieauga

par 10%. Lielāko ieguldījumu šajā pieaugumā (vairāk nekā 50%) sastādīja lauksaimniecības un pārtikas produktu eksporta grupas izaugstsme. Preču eksports uz NVS valstīm šajā laika posmā pieauga par 22%. Lielāko ieguldījumu (50%) šajā pieaugumā, līdzīgi kā uz ES valstīm, veidoja lauksaimniecības un pārtikas produktu eksporta grupa.

2012. gadā eksporta apjomī uz Igauniju un Lietuvu pieauga attiecīgi par 9% un 2%. Galvenās eksporta preces uz abām valstīm ir lauksaimniecības un pārtikas preces, kā arī mašīnbūves produkcija.

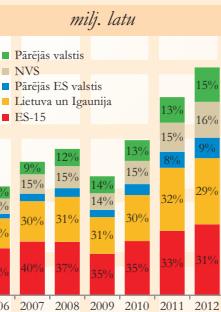
Preču imports 2011. gadā pieauga loti strauji, faktiskajās cenās par 31%, bet salīdzināmājās cenās par 22%. 2012. gadā preču imports ir pieaudzis līdzīgos tempos kā eksports (faktiskajās cenās par 13%).

Šajā laika posmā lielākās importa preču grupas ir augušas līdzīgos tempos (mašīnbūves preces, minerālie produkti, lauksaimniecības un pārtikas produkti). Kopā šīs grupas veido 2/3 daļas no visa importa pieauguma.

Preču eksporta dinamika

Eksporta struktūra
pa valstu grupām

Preču importa dinamika

Maksājumu bilance

Maksājumu bilances tekošā konta dinamika ir stabila, bez izteiktām svārstībām, kas bija vērojamas ekonomikas lejupslides gados. Kopš 2010. gada 2. puses tekošais korts ir ar nelielu deficitu.

2011. gadā deficitis bija 2,4% no IKP, bet 2012. gada trīs ceturšķos – 2,9% (3. ceturksnī – 1,8% no IKP). Pašreizējais tekošā konta stāvoklis liecina par Latvijas ekonomikas ārējo sabalansētību.

Tekošā konta stāvokļi galvenokārt nosaka ārējās tirdzniecības bilances izmaiņas. Kopš 2011. gada palielinoties ekonomiskajām aktivitātēm preču imports pieauga straujāk nekā eksports un ārējās tirdzniecības deficitis palielinās. 2011. gadā tas veidoja 10,9% no IKP, 2012. gada 3. ceturšķos ārējās tirdzniecības deficitis nedaudz samazinājās un bija 10,7% no IKP. Gandrīz 2/3 ārējās tirdzniecības deficitā dzēz pakalpojumu bilance. 2012. gada deviņos mēnešos pakalpojumu bilances pārpālikums bija 7% no IKP (2011. gadā – 6,5% no IKP).

Tekošais korts

procentos pret IKP

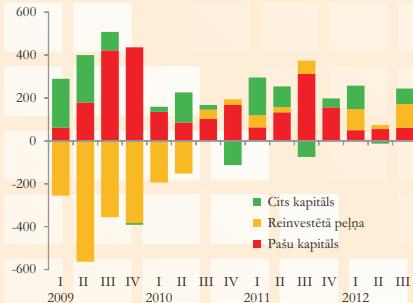

Tekošā konta ienākumu bilance kopš 2010. gada 3. ceturšķa ir negatīva. 2011. gadā ienākumu bilances deficitis bija 0,9% no IKP, bet 2012. gada trīs ceturšķos tas palielinājās līdz 1,9% no IKP. Ienākumu bilances deficitā palielināšanās ir saistīta ar nerezidentu ieguldījumu ienākumu, t.sk. nerezidentu izmaksāto dividēnu apjoma pieaugumu.

Kopš 2009. gada maksājumu bilances finanšu korts (bez rezerves aktīvem) ir negatīvs un tā svārstības pa ceturšķiem joprojām ir samērā lielas. Finanšu konta stāvokli pārsvarā nosaka privātā sektora (komercbanku) ārējo parādaistību un valsts sektora ilgtermiņa aizņēmumu izmaiņas. Valdības bruto ārējais parāds 2012. gada septembra beigās bija 4853,9 milj. latu (32% no IKP), t.i., gandrīz par 9% mazāk nekā pirms gada. Savukārt, Latvijas kopējais bruto ārējais parāds 2012. gada septembra beigās veidoja 145,2% no IKP, kas ir par 11 procentpunktiem mazāk nekā pirms gada.

Ārvalstu tiešās investīcijas Latvijā

perioda laikā saņemtās, milj. eiro

Cenas

2012. gadā, neskaitoties uz Latvijas izaugsmi, kas bija straujākā starp ES valstīm, patēriņa cenas kopumā saglabāja mērenu pieaugumu, tuvu sezonālo svārību līmenim. 2012. gadā patēriņa cenas pieauga par 1,6% un tas bija 2,5 reizes mazāk nekā 2011. gadā, kad cenas sasniedza 4% (12 mēnešu inflāciju). Cenu pieaugumu 2012. gadā galvenokārt noteica administratīvi regulējamo cenu palielinājums, pārtikas cenu un transporta izdevumu kāpums. Liela ietekme bija degvielas cenu dinamikai pasaule.

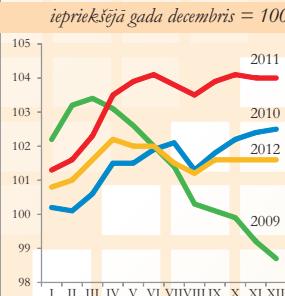
Administratīvi regulējamo cenu palielinājums gada sākumā (dabasgāzei un siltumenerģijai) kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 0,94 procentpunktiem, pārtikas cenu kāpums – par 0,76 procentpunktiem un transporta izdevumu kāpums (degviela) par 0,13 procentpunktiem. 2012. gadā gada vidējā inflācija, kas ir rādītājs, kuru izmazināja Māstrihtas kritēriju vērtēšanā, turpināja samazināties – decembrī gada vidējā inflācija bija 2,3 procenti.

Ražotāju cenas pēc straujā pieauguma 2010. gadā un 2011. gada pirmajā pusē turpmākajos mēnesos kopumā bija mērenas. 2012. gadā ražotāju cenas uzrādīja nelielu, bet stabili pieaugumu, galvenokārt energoresursu cenu pieauguma dēļ.

2012. gada decembrijā, salīdzinot ar 2011. gada decembri, ražotāju cenas rūpniecībā pieauga par 3,6%. Ietekmīgākais cenu pieaugums bija vērojams elektroenerģijā, gāzes apgādē, siltumapgādē un gaisa kondicionēšanā (par 7,7%), ko lielā mērā ietekmēja energoresursu cenas pasaule.

Apstrādes rūpniecībā ražotāju cenas lielā mērā ietekmē tendences ārējos tirgos. Kopš 2011. gada otrsā puses, pavaijnietes kopējam pieprasījumam ES valstis, arī Latvijas ražotāju cenas eksportētajai produkcijai aug loti mēreni – 2012. gada decembrijā tās bija par 2,1% augstākas nekā pirms gada. Gada laikā vietējā tirgū realizētajai produkcijai ražotāju cenas pieauga par 2 procentiem.

Patēriņa cenu indekss

Preču un pakalpojumu grupu ietekme uz kopējo patēriņa cenu indeksu

Ražotāju cenu dinamika apstrādes rūpniecībā

Monetārie rādītāji

Pēc finanšu tirgus satricinājuma krizes laikā, Latvijas monetārie rādītāji pakāpeniski stabilizējas.

No jauna izsniegti kreditu apjomī pieaug. 2012. gada trīs ceturkšņos no jauna izsniegti kredītu apjoms ir pieaudzis par 11,4%, salīdzinot ar 2011. gada attiecīgo periodu. Kopumā šajā periodā no jauna tika izsniegti gandrīz 70 tūkst. kredītu 768,5 milj. latu apmērā. Visvairāk jauno kredītu izsniegti uzņēmējdarbībā – finanšu un apdrošināšanas darbībās, savukārt skaita ziņā – lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozarē. Mājsaimniecībām lielākā daļa no jauna izsniegtajiem kredītiem ir izsniegti patēriņu preču iegādei.

Kredītporfelā kvalitāte turpina uzlaboties un 2012. gada trīs ceturkšņos ar maksājumu kavējumu bija 19,8% kredītu. To galvenokārt noteica kredītu rezidentiem ar maksājumu kavējumu virs 180 dienām samazinājums par 41%. Šie kredīti veido vairāk kā pusi no visiem kredītiem ar maksājumu kavējumu.

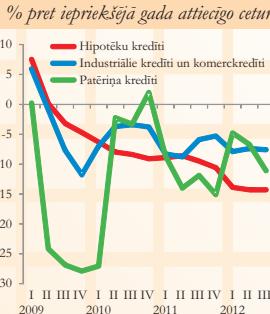
Kopumā kredītēšana ir vāja un atjaunojas lēnām. 2012. gada 3. ceturkšņa beigās kredītu atlīkumi saruka par 11,1%, salīdzinot ar 2011. gada attiecīgo periodu. Joprojām visstraujāk samazinās hipotekāro kredītu atlīkumi. Industriālo un komerckredītu atlīkumu izmaiņas kopš 2011. gada sākuma ir praktiski nemainīgas un 2012. gada 3. ceturkšņi industriālo un komerckredītu atlīkumi saruka par 7,6%, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu.

Latos un eiro izsniegti īstermiņa kredītu vidējās svērtās procentu likmju svārstības kopš 2010. gada vidus ir minimālās. 2012. gada 4. ceturkšņi eiro izsniegti īstermiņa kredītu procentu likme sasniedza zemāko rādītāju pēdējo gadu laikā (3,2%). Latos izsniegti ilgtermiņa kredītu likmes svārstības ir izteiktākas un 2012. gada 4. ceturkšņa beigās tā bija identiska ar 2011. gada beigu rādītāju, kas ir zemākais pēdējo gadu laikā (7,1%). Eiro izsniegti ilgtermiņa kredītu procentu likmes svārstības bija minimālās.

Procentu likmes izsniegtajiem kredītiem

Rezidentiem izsniegti kredītu dinamika

Izsniegti kredītu atlīkumu struktūra

Valsts konsolidētais kopbudžets

Uzlabojoties ekonomiskajai situācijai un palielinoties nodokļu ieņēmumiem, valsts fiskālais stāvoklis pakāpeniski uzlabojas – budžeta ieņēmumi pieauga un budžeta deficitis samazinās.

Valsts konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi 2012. gadā bija 5742,8 milj. latu, kas bija par 12,9% vairāk nekā 2011. gadā. Nodokļu ieņēmumi pieauga par 10,6%. Visstraujāk auga uzņēmumu ienākuma nodokļu ieņēmumi (par 24,1%). Augošais patēriņš sekਮā pievienotās vērtības nodokļu ieવākumu, kas 2012. gadā bija par 16,5% lielāks nekā pirms gada. Nodarbinātības pieaugums un darba samaksas kā-pums sekਮā darba nodokļu ieņēmumu pieaugumu. Iedzīvotāju ienākuma nodoklis tika iekāsts par 10%, bet valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas par 7,7% vairāk nekā pirms gada. Šo četru nodokļu ieņēmumi nodrošināja vairāk nekā 90% no visa nodokļu ieņēmumu pieauguma 2012. gadā.

Budžeta izdevumu aug ievērojami lēnāk nekā

ieņēmumi. Valsts konsolidētā kopbudžeta izdevumi 2012. gadā bija 5723,6 milj. latu, kas bija par 3,5% vairāk nekā 2011. gadā. 2012. gadā, salīdzinot ar 2011. gadu, pieauga izdevumi subsīdijām un dotācijām un kapitāliem izdevumiem, attiecīgi par 4% un 1,2%. Savukārt kārtējie izdevumi 2012. gadā praktiski saglabājās iepriekšējā gada līmenī.

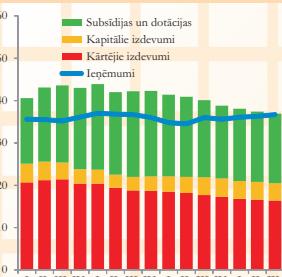
Valdības iestoto budžeta konsolidācijas pasākumu rezultātā budžeta deficitis ir ievērojami sarucis. Provisoriskie dati liecina, ka budžeta deficitis 2012. gada bija 1,5% apmērā no IKP (pēc ESA metodoloģijas). Tas rada priekšnoteikumus ES ierosinātās pārmērīgās budžeta deficitā novēršanas procedūras pārraukšanai, kā arī nodrošina budžeta deficitā Māstribas kritērija izpildi. Vidējā termiņā, virzoties uz valdības nosprausto mērķi – 2014. gadā ieviest eiro, budžeta deficitu plānots samazināt 2013. gadā – līdz 1,4% no IKP, 2014. gadā – līdz 0,8% no IKP un 2015. gadā – līdz 0,3% no IKP.

Valsts konsolidēta kopbudžeta ieņēmumi un izdevumi

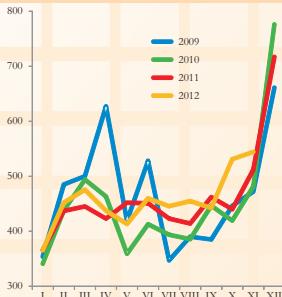
ieņēmumi pa mēnešiem, milj. latu

četrā ceturķšņu slīdošais vidējais, procentos no IKP

izdevumi pa mēnešiem, milj. latu

ledzīvotāju ienākumi

Līdz ar ekonomiskās situācijas uzlabošanos un, augot pieprasījumam pēc darbaspēka, vidējais atalgojums tautsaimniecībā pakāpeniski palielinās. 2011. gadā vidējā bruto alga palielinājās par 4,3%, salīdzinot ar 2010. gadu. Atalgojums pieauga vienlīdz strauji gan privātajā, gan sabiedriskajā sektorā, turklāt pieaugums bija vērojams faktiski visās nozarēs. Būtiskākais atalgojuma pieaugums bija komercpakalpojumu sektorā, kā arī lauksaimniecībā un mežizstrādes nozarē.

2012. gada 3. ceturksnī bruto darba alga pieauga par 3,6%, salīdzinot ar 2011. gada 3. ceturksni, un bija 484 lati. Visaugstākā darba alga bija Rīgas reģionā. Gada griezumā algas pieauga gan privātajā sektorā, gan sabiedriskajā sektorā, kaut arī sabiedriskajā sektorā pieaugums bija nedaudz straujāks (5,2%) nekā privātajā sektorā (par 2,8%).

Nozaru griezumā straujākais atalgojuma pieaugums bija transporta un uzglabāšanas nozarē

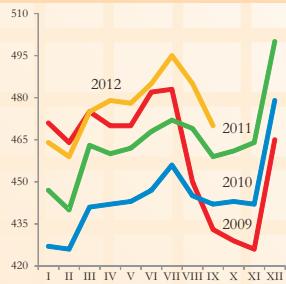
(par 7,4%), nekustamo īpašumu nozarē (5,3%) un valsts pārvadē (6,1%). Vienlaikus nozīmīgs atalgojuma pieaugums bija vērojams arī apstrādes rūpniecībā un tirdzniecības nozarē. Augstākais atalgojuma līmenis saglabājās finanšu un apdrošināšanas pakalpojumu nozarē – vidēji 987 lati mēnesi.

Reālā darba alga 2011. gadā, neskatoties uz vidējā atalgojuma pieaugumu, saglabājās praktiski nemaina. Atalgojuma pieauguma pozitīvo efektu mazināja patēriņa cenu palielināšanās. 2012. gada 3. ceturksnī, salīdzinot ar 2011. gada attiecīgo periodu, reālais atalgojums palielinājās par 1,9 procentiem.

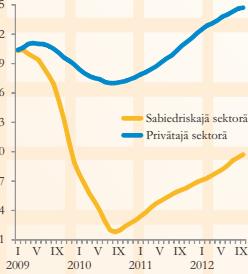
2012. gadā palielinājās arī vidējās vecuma pensijas apmērs, kas 2012. gada 3. ceturksnī bija 181 lats, kas ir par 1,2% vairāk nekā 2011. gada attiecīgajā periodā.

Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa

latos

12 mēnešu slidošais vidējais indekss,
2008. gada decembris = 100

Reālās darba algas un privātā patēriņa dinamika

2008. gada 4. ceturksnis = 100

Nodarbinātība un bezdarbs

Ekonomiskās lejupslīdes laikā no 2008. gada līdz 2010. gadam stāvoklis darba tirgū iešērojami paslīktinājās. Kopš 2010. gada sākuma, pakāpeniski atjaunojoties ekonomiskajām aktivitātēm, situācija darba tirgū uzlabojas – palielinās nodarbinātība, pakāpeniski samazinās bezdarbs un pieaug brīvo darba vietu skaits.

Saskaņā ar Ekonomikas ministrijas vērtējumu nodarbināto skaits 2011. gadā palielinājās par 2,5%, salīdzinot ar 2010. gadu. Gada laikā būtiski samazinājās arī bezdarba līmenis. Vidēji 2011. gadā tas veidoja 16,2%, kas ir par 3,3 procentpunktiem mazāk nekā 2010. gadā.

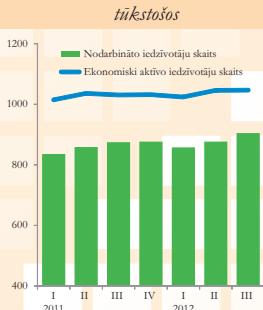
Saskaņā ar darbaspēka apsekojuma datiem 2012. gada 4. ceturksnī nodarbināto skaits sasniedza 902 tūkst., kas bija par 2,9% jeb 25 tūkst. vairāk nekā gadu iepriekš. Vienlaikus ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits ir pieaudzis mēreni (par 1,5%). Bezdarba līmenis 2012. gada 4. ceturksnī bija 13,8%, kas ir par 1,2 procentpunktiem mazāk nekā pirms gada.

Reģistrētā bezdarba līmenis 2012. gada decembra beigās sasniedza zemāko līmeni kopš 2009. gada aprīļa un bija 10,5% – reģistrēti bija 104,1 tūkst. bezdarbnieku, kas ir par 26,2 tūkst. mazāk nekā 2011. gada decembrī. Augstākais reģistrētais bezdarba līmenis saglabājās Latgales reģionā (21,1%), bet zemākais – Rīgā (6,4%). 2012. gada decembri 44,2% no kopējā reģistrēto bezdarbnieku skaita bija ilgstošie bezdarbnieki (bez darba ilgāk par gadu).

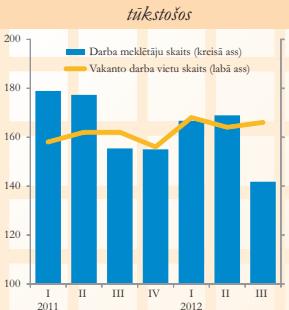
Kopš 2010. gada vidus ir vērojams stabils reģistrēto brīvo darba vietu pieaugums. 2012. gada decembra beigās kopumā bija reģistrētās 3140 vakances, kas bija par 25% vairāk nekā pirms gada, bet par 14,6% mazāk nekā novembri. Vairāk nekā 2/3 daļas no brīvajām darba vietām bija reģistrētas Rīgas reģionā.

Sagaidāms, ka situācija darba tirgū turpinās uzlaboties arī 2013. gadā. Līdz ar ekonomikas izaugsmes tempu pakāpenisku palēnināšanos, arī darba tirgus atlābšana turpmāk varētu klūt mērenāka.

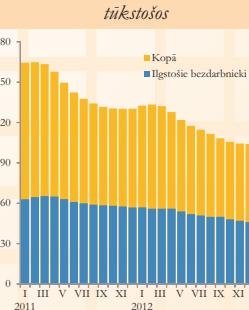
Nodarbinātie un ekonomiski aktīvie iedzīvotāji

Darba meklētāji un vaktantās darba vietas

Reģistrēto bezdarbnieku skaits

Baltijas valstis. Svarīgākie sociālekonomiskie rādītāji

	Igaunija	Latvija	Lietuva
Teritorija, tūkst. km ²	45,2	64,6	65,3
Iedzīvotāju skaita 2012. gada 1. janvārī, tūkst.	1286,5	2028,2*	2979,3
Iekšzemes kopprodukts, % pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu			
2010. gads	3,3	-0,9	1,5
2011. gads	8,3	5,5	5,9
2012.g. III cet.	3,5	5,2	4,4
2012.g. IV cet.	3,7**	5,1**	4,0
Apstrādes rūpniecības produkcijas kopajoms, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu			
2010. gads	23,5	16,5	6,6
2011. gads	16,8	11,7	7,4
2012.g. III cet.	-2,5	7,2	7,1
2012.g. IV cet.	3,9	6,2	9,3
Bezdarba līmenis, darba meklētāju īpatsvars % no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem			
2010. gads	16,9	18,7	17,8
2011. gads	12,5	16,2	15,3
2012.g. III cet.	9,7	13,5	12,3
2012.g. IV cet.	9,3	13,8	13,1
Patēriņa cenu pārmaiņas, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu			
2010. gads	3,0	-1,1	1,3
2011. gads	5,0	4,4	4,1
2012.g. III cet.	3,7	1,7	3,2
2012.g. IV cet.	3,7	1,6	2,9
Ražotāju cenu pārmaiņas rūpniecībā, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu			
2010. gads	3,3	3,1	10,3
2011. gads	4,4	7,7	13,8
2012.g. III cet.	1,9	2,3	5,0
2012.g. IV cet.	2,1	3,2	2,6

* – 2011. gada dati pārrēķināti pēc tautas skaitīšanas rezultātiem, sākot ar 2012. gadu Darbaspēka apsekojuma rezultāti aprēķināti, izmantojot tautas skaitīšanā noteikto iedzīvotāju skaitu. Pārrēķins par 2010. gadu būs pieejams 2013. gada 2. pusē. Līdz tam, sākot ar 2011. gadu, dati nav salīdzināmi ar iepriekšējiem periodiem.

** – IKP – atlais novērtējums.